

INSTYTUT WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

dr hab. Teresa Gardocka

***Wpływ zmiany przepisu art. 203 § 1 k.p.k. na niemożność
ostatecznego ustalenia stanu zdrowia psychicznego
oskarżonego (podejrzanego) oraz stosowania wobec niego
środków zabezpieczających***

Warszawa 2013

Spis treści

Wstęp	1
I. Analiza historyczna dopuszczalności obserwacji psychiatrycznej w zamkniętym zakładzie w polskim prawie karnym procesowym.....	3
II. Pozbawienie wolności w związku z koniecznością obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego w polskim prawie - analiza systemowa	13
III. Analiza sytuacji, gdy w ustawowo określonym czasie biegli nie są w stanie wydać jednoznacznej opinii o stanie zdrowia psychicznego.....	17
IV. Wpływ zmiany art. 203 § 1 k.p.k. na sytuację w zakresie wydawania opinii psychiatrycznych po obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego	20
Załączniki: odpowiedzi z zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego.....	22

Wstęp

Analiza zagadnienia została podjęta na wniosek Departamentu Sądów, Organizacji i Analiz Wymiaru Sprawiedliwości Ministerstwa Sprawiedliwości. Jej celem ma być ustalenie skutku zmiany art. 203 k.p.k., dokonanej w 2008 r.¹, szczególnie w zakresie opisanym w tytule.

Hipoteza badawcza została postawiona w następujący sposób: ograniczenie czasu obserwacji psychiatrycznej w procesie karnym, dokonane w 2008 roku przez ustawę nowelizującą kodeks postępowania karnego, mogło mieć taki wpływ na możliwość ustalenia stanu zdrowia psychicznego, że w ustawowo ograniczonym czasie biegli lekarze psychiatry nie byli w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, czy oskarżony (podejrzany) z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w chwili czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

Jeżeli hipoteza taka by się potwierdziła, ale również gdyby nie potwierdziła się ona dotychczas, ale należy dopuszczać taką możliwość w pojedynczych przyszłych sprawach karnych, należy ustalić, jakie procesowe regulacje mają zastosowanie do sytuacji, gdy biegli nie są w stanie wydać opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego.

Tak postawiona hipoteza ma swe źródło w przeprowadzanych przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości badaniach procesu wydawania opinii psychiatrycznych w sprawach karnych, gdy prowadzono obserwacje w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego. Badanie takie zostało przeprowadzone w 2009 roku przez dr.

---

¹ Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, Dz. U. 2009, nr 20, poz. 104. Ustawa ta weszła w życie 24 lutego 2009 r.

Stanisława Łagodzińskiego i dotyczyło obserwacji psychiatrycznych przeprowadzanych pod rządem art. 203 k.p.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji.²

Co do czasu trwania obserwacji psychiatrycznych w zamkniętych zakładach leczenia psychiatrycznego, badanie to pozwoliło na ustalenie, że:

- w ciągu 4 tygodni kończono 17,6% obserwacji,
- 74,8% obserwacji trwało ponad 4 tygodnie, ale nie przekraczało 8 tygodni,
- 7,6% obserwacji przekraczało 8 tygodni.

Z badania tego wynika również, że czas trwania poszczególnych obserwacji psychiatrycznych w zamkniętym zakładzie wyraźnie różni się między zakładami leczniczymi. Najdłużej trwały obserwacje prowadzone w Oddziale Psychiatrii Sądowej Szpitala Aresztu Śledczego Warszawa-Mokotów, gdzie na 163 obserwacje połączone z aresztowaniem aż 106 (we wszystkich innych zakładach łącznie takich obserwacji było 42) mieściło się w przedziale czasowym 6 tygodni do 3 miesięcy, zaś 11 trwało ponad 3 miesiące³, (we wszystkich innych zakładach łącznie była jedna tak długotrwała obserwacja). Oczywiście nie można na tej podstawie wysnuwać wniosków co do sprawności badawczej tego oddziału psychiatrycznego. Być może, tam właśnie trafiały najtrudniejsze do zdiagnozowania przypadki.

Taki wynik badania przebiegu obserwacji psychiatrycznych w zakładach zamkniętych pozwalał na przyjęcie hipotezy, że po nowelizacji art. 203 k.p.k. trzeba będzie poszukiwać jakiegoś rozwiązania przypadków, gdy ograniczony do 8 tygodni czas trwania obserwacji psychiatrycznej w zamkniętym zakładzie nie pozwoli na postawienie diagnozy co do stanu psychicznego oskarżonego.

Rozwiązania tego należałoby poszukiwać na tle istniejących regulacji prawnych lub postulować określoną zmianę przepisów prawa karnego.

---

² S. Łagodziński, *Obserwacja psychiatryczna w postępowaniu karnym. Rozważania teoretyczne oraz praktyka prokuratorsko-sądowa*, IWS 2009 r., opublikowano [w:] *Prawo w działaniu*, t. 8, Warszawa 2010.

³ Badanie dotyczyło obserwacji przeprowadzanych w 2005 roku.

I. Analiza historyczna dopuszczalności obserwacji psychiatrycznej w zamkniętym zakładzie w polskim prawie karnym procesowym

1. **Kodeks postępowania karnego z 1928 roku** regulował kwestię obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego w rozdziale II, zatytułowanym Oględziny, biegli i tłumacze.

Art. 130

§ 1. Jeżeli zachodzi potrzeba zbadania stanu psychicznego oskarżonego, sąd wzywa przynajmniej dwóch lekarzy, w miarę możliwości psychiatrów.

§ 2. Biegli mogą żądać oddania oskarżonego pod obserwację w zakładzie leczniczym.

§ 3. Potrzebę, czas trwania oraz miejsce obserwacji określa sąd. Obserwacja powinna trwać nie dłużej, niż sześć tygodni. W wypadkach wyjątkowych sąd, na wniosek biegłych może przedłużyć ten termin na czas ściśle określony.

§ 4. Na postanowienie, nakazujące obserwację w zakładzie leczniczym, służy zażalenie.

§ 5. Jeżeli karalność czynu oskarżonego zależy od ustalenia stanu psychicznego pokrzywdzonego, to przepis § 1 ma zastosowanie i do pokrzywdzonego.

Sens tej regulacji w motywach ustawodawczych został wyjaśniony w następujący sposób⁴: „Badanie psychiatryczne, przeprowadzone doraźnie, nie zawsze może dać wyniki zadawalające. Pamiętać należy, że, zwłaszcza w tych przypadkach, znaczną rolę odgrywa symulacja, która nie zawsze daje się od razu ujawnić. To też zdarza się często, że istotny stan psychiczny badanego można ujawnić dopiero po dłuższej obserwacji. Obserwacja ta nie może jednak trwać zbyt długo. W praktyce

---

⁴ A. Mogilnicki i E.S. Rappaport, *Kodeks Postępowania Karnego cz.II. Motywy ustawodawcze*, Warszawa 1929, s.152

dotychczasowej b. zaboru rosyjskiego, gdzie ustawa nie zna żadnych pod tym względem ograniczeń, zdarzało się, że oskarżonych przetrzymywano na obserwacji po roku i dłużej i lekarze wciąż nie mogli się zdecydować. Dowodziło to tylko niedostatecznej intensywności badania i niczego więcej. Po zasięgnięciu opinii lekarzy psychiatrów Komisja ustaliła jako termin maksymalny sześć tygodni obserwacji. Jest to czas, w ciągu którego w każdym prawie przypadku przy starannym badaniu pacjenta lekarze mogą dojść do sformułowania opinii o stanie jego zdrowia umysłowego. A dla przypadków wyjątkowych, kiedy istotnie zbadanie stanu umysłowego danego osobnika będzie wymagało dłuższej obserwacji, projekt dopuszcza przedłużenie tego okresu przez sąd na wniosek biegłych. Powierzenie decyzji w tej mierze sądowi daje rękojmię, że przedłużenie nastąpi tylko wtedy, kiedy ze sprawozdania biegłych wyniknie, że wyznaczenie dłuższego terminu obserwacji jest istotnie niezbędne."

Niewątpliwie sąd mógł skierować oskarżonego (podejrzanego) na obserwację w zamkniętym zakładzie tylko na wniosek biegłych (zgodny wniosek powołanych w sprawie biegłych) i postanowienie o skierowaniu na obserwację wymagało określenia czasu jej trwania, który nie mógł być dłuższy niż 6 tygodni, ale mógł być krótszy. Kolejne postanowienie mogło być wydane na wniosek biegłych i tylko w wyjątkowych wypadkach. Miało określać czas trwania obserwacji, ale prawo nie przewidywało maksymalnego czasu obserwacji. Także przedłużanie czasu trwania obserwacji mogło mieć miejsce wielokrotnie, jeżeli czas określony w postanowieniu przedłużającym okazał się niewystarczający do wydania opinii. Zawsze jednak niezbędny był wniosek biegłych o przedłużenie czasu obserwacji.

Również niewątpliwie, mimo użycia w przepisie określenia „mogą żądać” (§ 2), to sąd decydował o tym, czy potrzebna jest obserwacja w zakładzie zamkniętym leczenia psychiatrycznego, zatem żądanie biegłych było w rzeczywistości wnioskiem.

Wymaganie „wyjątkowego wypadku” dla przedłużenia obserwacji psychiatrycznej w zamkniętym zakładzie leczniczym nie było interpretowane przez komentatorów k.p.k. 1928, z pewnością jednak wymagało to od biegłych wnioskujących o przedłużenie czasu obserwacji wskazania elementu niestandardowego w konkretnym przypadku.

Czas trwania obserwacji psychiatrycznej, jeżeli był połączony z aresztowaniem tymczasowym, mógł, choć nie było to obligatoryjne, być zaliczony na poczet kary pozbawienia wolności (art. 58 k.k. 1932)⁵.

2. Kodeks postępowania karnego z 1969 roku zawierał odpowiedni przepis w rozdziale 21, zatytułowanym Biegli.

Art. 184

§ 1. W razie potrzeby badanie psychiatryczne oskarżonego może być połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym.

§ 2. Orzeka o tym na żądanie biegłych sąd lub prokurator, określając miejsce obserwacji.

§ 3. Badanie w zakładzie leczniczym nie powinno trwać dłużej niż 6 tygodni; na wniosek zakładu termin ten można przedłużyć na czas określony, niezbędny do wydania opinii.

§ 4. Na postanowienie, o którym mowa w §2 i 3, przysługuje zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozstrzyga sąd właściwy do rozpoznania sprawy.

§ 5⁶. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości ustali, w drodze zarządzenia, wykaz zakładów opieki zdrowotnej,

---

⁵ Por. uchwała 7 sędziów SN, opubl. OSN 55/60 – „Sąd (...) może zaliczyć na poczet tej kary okres przebywania skazanego w zamkniętym zakładzie dla psychicznie chorych, w którym został on umieszczony na podstawie postanowienia sądu w danej sprawie”.

⁶ Dodany ustawą z dnia 29 czerwca 1995 roku o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, Dz. U. nr 89, poz. 443).

w których przeprowadzane są badania psychiatryczne połączone z obserwacją, oraz zakładów opieki zdrowotnej podległych Ministrowi Zdrowia i Opieki Społecznej, w których przeprowadzane są takie badania osób pozbawionych wolności, a także warunki zabezpieczenia tych zakładów.

Dopuszczał on pozbawienie wolności celem przeprowadzenia obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego postanowieniem prokuratora, gdy obserwacja na wniosek biegłych była zarządzana w toku postępowania przygotowawczego. Mieściło się to w logice tego kodeksu, w którym - aż do zmiany dokonanej w 1995 roku⁷ o zastosowaniu tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym - również orzekał prokurator (art. 210 k.p.k.). Sąd orzekał w przypadku pozbawienia wolności w toku postępowania przygotowawczego (zarówno przy tymczasowym aresztowaniu jak i skierowaniu na obserwację psychiatryczną w zakładzie zamkniętym) tylko jako instancja odwoławcza, rozpatrujący zażalenie na postanowienie prokuratora.

K.p.k. z 1969 roku nie wymagał, w przeciwieństwie do regulacji z 1932 roku, określenia czasu trwania obserwacji w pierwszym postanowieniu. Oznaczało to, że mogła ona zawsze trwać 6 tygodni, i dopiero po upływie tego okresu biegli musieli występować o przedłużenie. Kodeks wymagał tylko wskazania miejsca obserwacji (§ 2). Dopiero postanowienie o przedłużeniu czasu trwania obserwacji miało określać czas jej trwania (czas określony - § 3). Czas trwania obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego mógł być przedłużany wielokrotnie, za każdym razem na wniosek biegłych. Każda kolejna decyzja wymagała określenia czasu trwania obserwacji.

Kwestie zaliczenia pozbawienia wolności na poczet kary pozbawienia wolności była uregulowana w art. 83 kodeksu karnego z 1969 roku. Wprawdzie przepis nie odnosi

---

⁷ Ustawa jw.

się w swej treści wprost do obserwacji psychiatrycznej w zamkniętym zakładzie, ale orzecznictwo jednoznacznie pozwalało czas obserwacji zaliczyć na poczet kary.⁸

3. Kodeks postępowania karnego z 1997 r. (przed nowelizacją).

Art. 203

§ 1. W razie zgłoszenia przez biegłych takiej konieczności, badanie psychiatryczne oskarżonego może być połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym.

§ 2. Orzeka o tym sąd, określając miejsce obserwacji. W postępowaniu przygotowawczym sąd orzeka na wniosek prokuratora.

§ 3. Obserwacja w zakładzie leczniczym nie powinna trwać dłużej niż 6 tygodni; na wniosek zakładu sąd może przedłużyć ten termin na czas określony, niezbędny do zakończenia obserwacji. O zakończeniu obserwacji biegli niezwłocznie zawiadamiają sąd.

§ 4. Na postanowienia, o których mowa w § 2 i 3, przysługuje zażalenie.

§ 5.⁹ Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania obserwacji, w tym do wykonywania obserwacji osób pozbawionych wolności, oraz sposób finansowania obserwacji, a także warunki zabezpieczenia zakładów dla osób pozbawionych wolności, mając na uwadze potrzebę zapewnienia sprawnego toku postępowania.

Sąd, postanawiając o obserwacji oskarżonego (podejznanego) w zakładzie zamkniętym nie był zobowiązany do określania czasu jej trwania do momentu upłynięcia 6 tygodni. Dopiero w postanowieniu o przedłużeniu tego okresu, co

---

⁸⁸ Por. uchwała 7 sędziów SN, opubl. OSDN 55/60.

⁹ Dodany w 2003 roku ustawą z dnia 10.01.2003 r. (Dz. U. 2003, nr 17, poz. 155).

mogło nastąpić na wniosek zakładu przeprowadzającego obserwację, wymagane było określenie czasu dalszego trwania obserwacji. Przedłużenie mogło mieć miejsce kilkakrotnie, a ustawa nie określała maksymalnego czasu trwania obserwacji.

Czas obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego jest zawsze zaliczany na poczet orzeczonej kary na podstawie art. 63 k.k.

4. Kodeks postępowania karnego z 1997 roku po nowelizacji z 2008 roku.¹⁰

Art. 203

§ 1. W razie zgłoszenia przez biegłych takiej konieczności, badanie stanu zdrowia psychicznego oskarżonego może być połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym tylko wtedy, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo. Przepis art. 259 § 2 stosuje się odpowiednio, chyba że oskarżony wnosi o poddanie go obserwacji.

§ 2. O potrzebie obserwacji w zakładzie leczniczym orzeka sąd, określając miejsce i czas trwania obserwacji. W postępowaniu przygotowawczym sąd orzeka na wniosek prokuratora. Przepisy art. 249 § 3 i 5 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Obserwacja w zakładzie leczniczym nie powinna trwać dłużej niż 4 tygodnie; na wniosek zakładu sąd może przedłużyć ten termin na czas określony, niezbędny do zakończenia obserwacji; łączny czas trwania obserwacji w danej sprawie nie może przekroczyć 8 tygodni. O zakończeniu obserwacji biegli niezwłocznie zawiadamiają sąd.

§ 4. Na postanowienia, o których mowa w § 2 i 3, przysługuje zażalenie. Sąd rozpoznaje zażalenie niezwłocznie.

§ 5. jak przed zmianą.

---

¹⁰ Zmiana dokonana ustawą z dnia 5.12.2008 r. (patrz przypis 1).

Uzasadnienie dokonanej zmiany art. 203 k.k. odwołuje się do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2007 (sygn. SK 50/06), który pozbawił mocy obowiązującej art. 203 § 1-2 k.p.k. z dniem 18 października 2008 (15 miesięcy po ogłoszeniu wyroku)¹¹. Wyrok ten orzekł o niezgodności z Konstytucją art. 203 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim nie stwarza wystarczających gwarancji procesowych, zapewniających sądową weryfikację zgłoszonej przez biegłych konieczności połączenia badania psychiatrycznego oskarżonego z obserwacją w zakładzie leczniczym, zaś art. 203 § 2 w związku z art. 203 § 3 k.p.k. w zakresie, w jakim nie wskazuje maksymalnego czasu trwania obserwacji psychiatrycznej w zakładzie leczniczym.

W związku z pierwszym zastrzeżeniem Trybunału Konstytucyjnego do art. 203 k.p.k. wprowadzono następujące gwarancje:

- a) wymaganie by zebrane dowody wskazywały na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo. To wymaganie jest identyczne jak zawarte w art. 249 § 1 wymaganie dotyczące możliwości stosowania środków zapobiegawczych.
- b) zobowiązanie sądu, by w postanowieniu określił nie tylko miejsce ale i czas trwania obserwacji.
- c) ograniczenie możliwości umieszczenia oskarżonego na obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego w identyczny sposób jak ograniczenie możliwości zastosowania tymczasowego aresztowania (odpowiednie stosowanie art. 259 § 2 k.p.k.). Bez spełnienia warunków przewidzianych w art. 259 § 2 obserwacja w zamkniętym zakładzie jest dopuszczalna, gdy oskarżony sam o to wnosi. Powstaje pytanie, czy zastosowania art. 259 § 2 k.p.k. jest wyłączone tylko, gdy wnosi o badanie sam oskarżony czy również

---

¹¹ Wyrok TK wraz z uzasadnieniem został ogłoszony w Dz. U. 2007, nr 128, poz. 903.

wtedy, gdy wnosi o to jego obrońca. Wydaje się, że prawidłowa byłaby interpretacja, że wniosek obrońcy ma skutek identyczny jak wniosek samego oskarżonego, ale można też podnosić argumenty, że tylko oskarżonemu przysługuje prawo rezygnacji z pewnego zakresu konstytucyjnie zagwarantowanej wolności.¹²

- d) traktowanie skierowania podejrzanego na obserwację psychiatryczną w zakładzie zamkniętym tak samo jak orzekania o zastosowaniu tymczasowego aresztowania (odpowiednie stosowanie art. 249 § 3 i 5 k.p.k.);
- e) dodanie w § 4 sformułowania „sąd rozpoznaje zażalenie niezwłocznie”.

Określenie „niezwłocznie” z pewnością, wbrew uzasadnieniu ustawy, nie oznacza suspensywności tego zażalenia. Suspensywność zażaleń reguluje zupełnie jasno art. 462 § 1 k.p.k. i zgodnie z tą regulacją, tylko sąd może wstrzymać wykonanie postanowienia w związku ze złożonym zażaleniem.¹³ Określenie „niezwłocznie” nie oznacza nic innego jak tylko - najszybciej, jak jest to możliwe i w związku z tym nie stanowi żadnej rzeczywistej dodatkowej gwarancji dla oskarżonego. Określenie „niezwłocznie” pojawia się w podobnym kontekście co najmniej w trzech innych przepisach kodeksu postępowania karnego, a mianowicie w art. 238 § 3, art. 246 § 2 i art. 252 § 3 k.p.k. Określenie to jest interpretowane przez komentatorów kodeksu postępowania karnego w następujący sposób: „Dyrektywa niezwłocznego rozpoznania zażalenia nie została bliżej sprecyzowana. Termin niezwłocznie należałoby jednak rozumieć, jako rozpoznanie tak szybko, jak jest to w okolicznościach konkretnej sprawy możliwe.”¹⁴ Można dodać do tego wskazówkę,

---

¹² Odwrotny niejako problem pojawia się przy interpretacji art. 351 k.p.k., gdzie szczególne prawo przyznane jest tylko obrońcy.

¹³ W postępowaniu cywilnym, dotyczącym wykonywać można dopiero prawomocne postanowienie o obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego.

¹⁴ Por. P. Hofmanski, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks Postępowania Karnego*, T. I, Warszawa 2007, s. 1139.

że sąd powinien odłożyć te sprawy, dla których rozstrzygnięcia ustawodawca nie zastrzegł „niezwłoczności” i rozpoznać te szczególne poza normalną kolejnością.

Brak suspensywności oznacza jednak zawsze, że w ciągu 7 dni, jakie ma osoba skierowana na obserwację w zakładzie zamkniętym na złożenie zażalenia (art. 460 k.p.k.), osoba ta przebywa w zakładzie zamkniętym.

W związku z drugim zastrzeżeniem Trybunału Konstytucyjnego wprowadzono w § 3 maksymalny, nieprzekraczalny czas obserwacji oskarżonego w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego, mianowicie 8 tygodni w ciągu całego postępowania w danej sprawie karnej.

Warto zwrócić uwagę na uzasadnienie ustawy zmieniającej k.p.k. W ostatniej - 3 części odnosi się ono do celu i zakresu projektowanej ustawy w siedmiu punktach. Kilka z tych punktów odnosi się do projektu, który najwidoczniej prawem się nie stał, ale uzasadniający tego nie dostrzegli. I tak w punkcie 3 zajmują się § 5 art. 203 k.p.k., którego nie ma w tekście ustawy zmieniającej, a który precyzuje rzekomo maksymalny czas stosowania obserwacji w zakładzie leczniczym (10 dni z możliwością przedłużania - w wyjątkowych sytuacjach - nie dłużej niż do 6 tygodni). Następnie omawiają treść § 2, który w ustawie nowelizującej jest zupełnie inny, odnosząc się do stwierdzenia, że obserwacja w zakładzie leczniczym ma charakter wyjątkowy (*ultima ratio*) i nie może być stosowana, jeżeli do stwierdzenia zdrowia psychicznego oskarżonego (pokrzywdzonego) wystarczające są badania ambulatoryjne. Dalej piszą, że po nowelizacji w posiedzeniu sądu udział prokuratora i obrońcy jest obowiązkowy, powołując się na § 4 (w ustawie nowelizującej zupełnie inny). Twierdzą, że § 6 zmienionego art. 203 nadaje zażaleniu na postanowienie sądu o skierowaniu na badania psychiatryczne połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym charakteru suspensywnego. I wreszcie wskazują na poszerzenie okoliczności pozwalających ubiegać się o odszkodowanie i zadośćuczynienie, o - niewątpliwie niesłuszną obserwację w zakładzie leczniczym, co miało się dokonać

przez zmianę art. 552 § 4 k.p.k. (w ostatecznym tekście ustawy nie został zmieniony).

Wszystkie te zmiany nie nastąpiły. Innego uzasadnienia ustawy nowelizującej kodeks postępowania karnego w zakresie treści art. 203 nie ma. Wszystko to można skomentować jedynie słowami: Wstyd, Panowie!

II. Pozbawienie wolności w związku z koniecznością obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego w polskim prawie - analiza systemowa

Obserwacja psychiatryczna w polskim systemie prawa jest możliwa w trzech różnych sytuacjach. Po pierwsze, w postępowaniu karnym może dotyczyć oskarżonego, a wcześniej podejrzanego, na podstawie art. 203 k.p.k. Po drugie, w postępowaniu o ubezwłasnowolnienie, na podstawie art. 554 k.p.c. I po trzecie, na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego¹⁵, konkretnie art. 24 tej ustawy. W każdym z tych przypadków nie jest wymagana zgoda osoby umieszczanej na obserwacji. Zawsze wymagana jest decyzja sądu, wydana w odpowiednim trybie, określonym w ustawie.¹⁶

Warto rozważyć przesłanki każdego z tych przypadków pozbawienia wolności w związku z potrzebą uzyskania opinii o stanie zdrowia osoby, i porównać je ze sobą. Podstawową przesłanką jest konieczność uzyskania opinii biegłych lekarzy psychiatrów o stanie zdrowia psychicznego tej osoby. Opinia jest potrzebna w różnych celach.

W sprawach karnych dla rozstrzygnięcia o poczytalności oskarżonego, czyli wykluczenia niepoczytalności, określonej w art. 31 k.k. i o zdolności oskarżonego do występowania w procesie karnym.

W cywilnej sprawie o ubezwłasnowolnienie biegli mają wypowiedzieć się w kwestii istnienia przesłanki ubezwłasnowolnienia, określonej w art. 13 k.c.

---

¹⁵ Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994, Dz. U. 2011, nr 231, poz. 1375 (tekst jednolity).

¹⁶ Spełnia to wymagania Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 roku, która w art. 5 stanowi, że pozbawienie wolności w związku z uzasadnionym podejrzeniem popełnienia czynu zagrożonego karą wymaga decyzji sądu.

W obu przypadkach pierwszą okolicznością, jaką mają ustalić biegli, jest istnienie choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego lub innego rodzaju zaburzeń psychicznych. W sprawie karnej biegli mają wypowiedzieć się następnie, czy w związku ze stwierdzoną chorobą psychiczną, upośledzeniem umysłowym lub innymi zaburzeniami psychicznymi, osoba badana nie mogła w chwili czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem. W sprawie o ubezwłasnowolnienie po stwierdzeniu, że osoba cierpi na chorobę psychiczną, jest dotknięta upośledzeniem umysłowym lub wykazuje innego rodzaju zaburzenia psychiczne, biegli mają wypowiedzieć się co do tego, czy te dolegliwości powodują, że osoba nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.¹⁷

Wedle ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (art. 24 ustęp 1) osoba, której dotychczasowe zachowanie wskazuje na to, że z powodu zaburzeń psychicznych zagraża bezpośrednio swojemu życiu, lub zdrowiu i życiu innych osób, a zachodzą wątpliwości, czy jest ona chora psychicznie, może być przyjęta bez zgody wymaganej w art. 22 tejże ustawy do szpitala w celu wyjaśnienia tych wątpliwości. Pobyt w szpitalu nie może trwać dłużej niż 10 dni i wymaga przeprowadzenia procedury zgody sądowej, która jest uregulowana w art. 23 tejże ustawy. Celem tej hospitalizacji nie jest leczenie, a tylko wyjaśnienie wątpliwości, czy osoba jest chora psychicznie. Oczywistym dalszym celem uzyskania opinii jest możliwość leczenia tej osoby bez jej zgody, na podstawie kolejnej decyzji sądu uzyskanej w trybie art. 23 ustawy.

W każdym z tych trzech przypadków czas obserwacji jest określony w ustawie

---

¹⁷ M. Malczyk (w:) *Kodeks Postępowania Cywilnego. Komentarz. T.I.* (red. A. Góra-Błaszczkowska), Warszawa 201, s. 1413-1414 formułuje dwie zasadnicze tezy dotyczące obserwacji w zakładzie zamkniętym w sprawie o ubezwłasnowolnienie, a mianowicie: teza 2. Obserwację kliniczną może sąd zarządzić wtedy, gdy zaburzenia psychiczne zostaną przez biegłych stwierdzone, wymagają jednak sprawdzenia w zakładzie leczniczym, a nie wtedy, gdy zaburzeń nie ma i ich objawów nie stwierdza się (post. SN z dnia 10.3. 1966, 11 CR 32/64); teza 5. Postanowienie oddające osobę pod obserwację w zakładzie leczniczym zapada w składzie 3 sędziów zawodowych i staje się skuteczne i wykonalne dopiero po uprawomocnieniu się. Należy w nim określić dane personalne tej osoby, zakład leczniczy oraz termin obserwacji, który nie może być dłuższy niż 6 tygodni. Przed upływem tego terminu można go jednak przedłużyć do 3 miesięcy.

i wynosi: w przypadku badania poczytalności w sprawie karnej - maksimum 8 tygodni (art. 203 § 3 k.p.k.), w przypadku badania przesłanek ubezwłasnowolnienia - maksymalnie 3 miesiące (art. 554 § 1 k.p.c.¹⁸), zaś w przypadku obserwacji dopuszczanej w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego - maksimum 10 dni.

Nasuwa się pytanie, czym uzasadnione są takie różnice w maksymalnym czasie trwania obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego, szczególnie zaś, dlaczego obserwacja w celu stwierdzenia istnienia przesłanek ubezwłasnowolnienia trwać może nawet 3 miesiące, zaś w celu wydania opinii o poczytalności oskarżonego w sprawie karnej czas ten to maksymalnie 8 tygodni.

Nie tylko kwestia poczytalności lub niepoczytalności oskarżonego w sprawie karnej wydaje się społecznie istotniejsza,¹⁹ ale i wydanie opinii jest w oczywisty sposób trudniejsze, bowiem oskarżony może symulować chorobę psychiczną, uznając, że uznanie za niepoczytalnego jest dla niego korzystniejsze niż skazanie.

Wydaje się, że istnieje tu błąd w systemie. Ustawowo dopuszczalny czas trwania obserwacji w zakładzie zamkniętym w sprawie o ubezwłasnowolnienie znacznie dłuższy niż w sprawie karnej, nie ma prawnego ani faktycznego uzasadnienia. Obserwacja zmierzająca w kierunku ustalenia istnienia przyczyn ubezwłasnowolnienia jest łatwiejsza, ponieważ nie wchodzi tu w grę konieczność wykrycia ewentualnej symulacji choroby psychicznej. Czas jej trwania nie może być w żadnym wypadku zaliczony na czas innego pozbawienia wolności, jak jest to z reguły w sprawie karnej.

Gdy zaś chodzi o stwierdzenie istnienia choroby psychicznej wymagającej przymusowego leczenia,²⁰ mamy tu do czynienia z sytuacją, gdy wyjaśnienie

---

¹⁸ Art. 554 w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 9 maja 2007 (Dz. U. nr 121, poz. 831).

¹⁹ Ubezwłasnowolnienie ma skutki wyłącznie w sferze prawa cywilnego i może być orzeczone tylko w interesie osoby, której dotyczy.

²⁰ Nie każda choroba psychiczna dopuszcza leczenie bez zgody. Możliwe jest to tylko wówczas, gdy dotychczasowe zachowanie osoby chorej psychicznie wskazuje na to, że z powodu tej choroby

wątpliwości na niekorzyść badanego ma skutki w zakresie jej wolności osobistej. Osoba taka może być mianowicie przymusowo hospitalizowana. Nie ma to innych skutków w zakresie praw tej osoby.

Warto postawić sobie pytanie, czy jeżeli lekarze są w stanie ustalić istnienie choroby psychicznej w ciągu obserwacji trwającej 10 dni na potrzeby przymusowego leczenia, to nie są w stanie w tym samym czasie ustalić choroby na potrzeby ubezwłasnowolnienia lub ustalenia poczytalności? I co przemawia za brakiem takiej możliwości.

W przypadku obserwacji na potrzeby postępowania karnego argumentem za dłuższym dopuszczalnym czasem obserwacji jest, jak się wydaje, konieczność wyeliminowania ewentualnej symulacji choroby psychicznej przez osobę poddaną obserwacji. Z pewnością wyeliminowanie symulacji może być niekiedy trudne i wymagać czasu.

Symulacja nie wchodzi jednak w grę przy ustalaniu istnienia przesłanek ubezwłasnowolnienia - nie może więc uzasadniać tak długiego czasu obserwacji. Może więc wystarczy 10 dni, podobnie jak przy podejrzeniu choroby psychicznej, wymagającej przymusowego leczenia?

---

zagroza bezpośrednio własnemu życiu albo życiu lub zdrowiu innych osób (art. 23 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego).

III. Analiza sytuacji, gdy w ustawowo określonym czasie biegli nie są w stanie wydać jednoznacznej opinii o stanie zdrowia psychicznego

Warto rozważyć, jakie rozwiązanie w procesie karnym należałoby przyjąć w sytuacji, gdy biegli po 8 tygodniach obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego oświadczą, że nie mogą wydać jednoznacznej (przesądzającej) opinii o stanie zdrowia oskarżonego, czyli nie umieją odpowiedzieć na pytanie, czy oskarżony jest chory psychicznie lub cierpi na inne zakłócenie czynności psychicznych, i z jednego z tych powodów nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem. Sąd nie ma obecnie żadnej możliwości przedłużenia w tej sprawie czasu obserwacji i musiałby rozstrzygnąć sprawę karną bez opinii biegłych.

Wydaje się, że należy rozważać następujące możliwości prawne:

1. W prawie karnym istnieje domniemanie poczytalności. Organ procesowy powinien badać, czy oskarżony (podejrzany) jest osobą poczytalną tylko wówczas, gdy powstały co do tego wątpliwości, to jest strona je podniosła lub organ powziął je z urzędu. Aby skierować oskarżonego (podejznanego) na obserwację w zakładzie zamkniętym, zarówno sprawa jak i wątpliwości powinny być poważne. Można prezentować stanowisko, że skoro biegli nie stwierdzili, że mamy do czynienia z osobą niepoczytalną, to powracamy do domniemania poczytalności. Sąd miałby traktować oskarżonego jak osobę poczytalną i orzekać o jego winie lub niewinności, a w przypadku uznania winnym, zastosować karę kryminalną. Z pewnością nie jest to rozwiązanie dobre.
2. Opinia biegłych, nawet jeżeli została wydana, nie jest wiążąca dla sądu. Sąd, teoretycznie rzecz biorąc, może orzec wbrew jej konkluzji. Może więc sam orzec

o niepoczytalności oskarżonego, jeżeli uzna, że tak jest. Jest to możliwość czysto teoretyczna. Wprawdzie bowiem istnieje w procedurze karnej zasada swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k.), ale jednocześnie zawsze, gdy stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego albo biegłych (art. 193 k.p.k.). Dalej, gdy opinia nie jest dla sądu miarodajna (jest niepełna, niejasna lub zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie), sąd może wezwać ponownie tych samych lub powołać innych biegłych (art. 201 k.p.k.). Zarazem jednak przy wyraźnym ograniczeniu czasu obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego, ta nowo powołana para (zespół) biegłych nie może już skutecznie wnosić o skierowanie na obserwację w zamkniętym zakładzie. Jeżeli nie przedstawi jasnej opinii, sąd musiałby być zdany na siebie. Nie wydaje się zatem, by możliwość takiego orzekania przez sąd była realna.

3. W świetle art. 5 § 2 k.p.k., statuującego zasadę *in dubio mitius*, można rozważać sytuację, czy wobec braku opinii biegłych o poczytalności lub niepoczytalności oskarżonego, nie należałoby przyjąć rozstrzygnięcia dla niego korzystniejszego. Problem może polegać na trudności ustalenia, jakie rozstrzygnięcie jest korzystniejsze, szczególnie, gdy w grę wchodziłoby orzeczenie izolacyjnego środka zabezpieczającego (bezterminowo) lub kary za poważne przestępstwo. Bardzo trudno jest orzec, co w konkretnej sytuacji byłoby dla oskarżonego korzystniejsze. Rozstrzygnięcie, która z trzech wskazanych wyżej możliwości jest w świetle przepisów procesowych najrozsądniejsza, przekracza ramy tego opracowania, wymaga obszernych analiz teoretycznych. Niewątpliwie natomiast nie jest możliwe, by sąd w takim przypadku nie wydał żadnego orzeczenia kończącego postępowanie.

Na szczęście do dziś sądy przed takim dylematem stanęły, jak wynika z uzyskanych informacji, tylko raz. Mianowicie, Szpital Specjalistyczny im. Dr Józefa Babińskiego

w Krakowie poinformował (patrz załącznik), że w okresie 2012 i 2013 jeden raz (na dwadzieścia obserwacji w 2012 i dziesięć w 2013) odnotowano niemożność wydania jednoznacznej opinii o stanie zdrowia obserwowanego ze względu na zbyt krótki dopuszczalny czas obserwacji psychiatrycznej. We wszystkich innych przypadkach, zarówno w tym ośrodku jak w innych, dopuszczalny czas obserwacji był wystarczający dla sporządzenia opinii.

IV. Wpływ zmiany art. 203 § 1 k.p.k. na sytuację w zakresie wydawania opinii psychiatrycznych po obserwacji w zamkniętym zakładzie leczenia psychiatrycznego

Analiza obecnego stanu praktyki w zakresie badania stanu zdrowia psychicznego oskarżonego (podejrzanego), mającego wpływ na odpowiedzialność karną, prowadzi do wniosku, że dokonana w 2008 roku zmiana treści art. 203 k.p.k. wywarła na tę praktykę wpływ jednoznacznie pozytywny.

Wykaz zakładów leczenia psychiatrycznego, w których przeprowadzane są obserwacje psychiatryczne osób oskarżonych (podejrzanych) o popełnienie przestępstwa, zawiera rozporządzenie z dnia 2 grudnia 2004 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania obserwacji oraz sposobu finansowania obserwacji, a także warunków zabezpieczenia zakładów dla osób pozbawionych wolności.²¹

Do wszystkich tych zakładów skierowane zostało pytanie, czy po zmianie treści art. 203 k.p.k. miały miejsce przypadki, w których biegli nie byli w stanie orzec o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego w związku ze skróceniem czasu obserwacji psychiatrycznej do maksimum 8 tygodni. Odpowiedziało 9 zakładów leczenia psychiatrycznego. Z nadesłanych odpowiedzi wynika, że miał miejsce jeden taki przypadek.²² Oznacza to, że zakłady leczenia psychiatrycznego, które prowadzą obserwacje psychiatryczną zamkniętą na potrzeby postępowania karnego radzą sobie z nową sytuacją bez istotnych problemów.

Wydaje się, że wniosek może być jeden - przypadki, w których wydanie opinii

---

²¹ Dz. U. 2004, nr 269, poz. 2679 ze zm.

²² Pisma z zakładów lecznictwa psychiatrycznego w załączeniu.

psychiatrycznej na potrzeby procesu karnego, wymagały przed zmianą ustawy czasu dłuższego niż 8 tygodni, wynikały raczej z indolencji zakładów psychiatrycznych a nie z rzeczywistej potrzeby dłuższej niż 8 tygodni obserwacji psychiatrycznej. Wniosek taki na tle regulacji systemowych (maksimum 10 dni na stwierdzenie choroby psychicznej przewidziane w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego) oraz na tle regulacji w innych krajach²³ wydaje się jedynym uprawnionym.

Warto natomiast poddać krytycznej analizie sytuację związaną z postępowaniem w kwestii ubezwłasnowolnienia, gdzie dopuszczalny jest znacznie dłuższy czas obserwacji (do 3 miesięcy), co wydaje się zupełnie nieuzasadnione. To jednak wymaga odrębnego badania praktyki tych obserwacji, być może bowiem rzeczywisty czas ich trwania jest znacznie krótszy niż dopuszcza to kodeks postępowania cywilnego.

---

²³ Analiza porównawcza zawarta jest w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2007 (sygn.. SK 50/06), patrz przypis 10.

Załączniki: odpowiedzi z zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego

Warszawa - Mokotów

Oddział Psychiatrii Sądowej

ul. Rakowiecka 37, 02-521 Warszawa

tel. (022)6408098 fax. (022)6408091

Warszawa, dnia 2013.04.15

**Pan Dyrektor
Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości
Warszawa**

Dot. IWS/SK/431/10/2013

W odpowiedzi na pismo z 09.04.2013r. uprzejmie informuję, że od czasu wejścia w życie nowelizacji art. 203 par. 3 kpk – w Oddziale Psychiatrii Sądowej Szpitala Aresztu Śledczego Warszawa Mokotów w Warszawie, nie mieliśmy sytuacji nie wydania ostatecznej opinii sądowo – psychiatrycznej z powodu ograniczenia czasu obserwacji psychiatrycznej, wynikającej z nowelizacji art. 203 par. 3 kpk.

Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że często zwracamy się do organu dysponującego o przedłużeniu okresu obserwacji (z 4 tygodni do 8 tygodni). Dotyczy to przypadków trudnych diagnostycznie.

Z poważaniem

ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ
Areszt Śledczy Warszawa-Mokotów
ORDYNATOR
ODDZIAŁU PSYCHIATRII SĄDOWEJ
lek. med. Jerzy Szablewski
spec. psychiatra
9 7 3 3 3 6 5

Wyk. w 2 egz.

1. adresat
2. a/a
JSZ/MG

ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ
Szpital Psychiatryczny
ARESZT ŚLEDZCY
ul. Świebodzka 1
50-950 WROCLAW

Wrocław, dnia 30.04.2013 r.

dotyczy sprawy:
IWS/SK/431/10/2013

Szanowny Pan
prof. zw. dr hab. Andrzej Siemaszko
Dyrektor Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości
Ministerstwa Sprawiedliwości
ul. Krakowskie Przedmieście 25
00-071 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia 9.04.2010 r. informuję, iż po wejściu w życie w dniu 24.02.2009 r. nowelizacji przepisów (art. 203 par. 3 k.p.k) w Szpitalu Psychiatrycznym Aresztu Śledczego we Wrocławiu nie miały miejsca przypadki, w których po przeprowadzonej obserwacji sądowo - psychiatrycznej nie wydano jednoznacznej opinii o stanie zdrowia oskarżonego (podejrzanego) w sprawie karnej ze względu na zbyt krótki dopuszczalny czas takiej obserwacji.

Nawet jeśli po wprowadzeniu wskazanej wyżej nowelizacji przepisów zdarzały się przypadki występowania z wnioskiem o przedłużenie czasu trwania obserwacji maksymalny jej okres nieprzekraczający 8 tygodni był dotychczas wystarczający.

Nie oznacza to oczywiście, że nie mogą pojawić się sytuacje, w których taki przedłużony okres obserwacji z 4 do 8 tygodni może okazać się i tak niewystarczający. W latach minionych, w okresie obowiązywania poprzednich przepisów regulujących te kwestie (kiedy to Sądy postanawiały o obserwacjach sądowo – psychiatrycznych na okres 6 tygodni z jednoczesną możliwością ich dalszego przedłużania o kolejne takie okresy), zdarzały się sytuacje, w których dla potrzeb wydania jednoznacznych opinii nie tylko istniała konieczność przedłużania takich obserwacji do 12 tygodni, ale (incydentalne przypadki) nawet na czas dłuższy.

Pragnę jednocześnie zwrócić uwagę, że w obecnie obowiązujących przepisach, w sytuacji wydania przez dwa różne ośrodki dwóch zupełnie ze sobą sprzecznych i jednocześnie obszernie uzasadnionych opinii sądowo – psychiatrycznych wydanych po przeprowadzeniu 4-ro tygodniowych obserwacji niemożliwe byłoby zasądzenie takiej kolejnej czynności mogącej ostatecznie rozstrzygnąć wszelkie wątpliwości Sądów. Poza tym w sytuacji wydania opinii po przeprowadzonej 4-ro tygodniowej obserwacji w jednej placówce, z koniecznością ponownej obserwacji w innej, ta druga nie miałaby już możliwości wnioskować o przedłużenie obserwacji.

Chciałbym jeszcze zwrócić uwagę na zdarzające sytuacje, w których Sądy wydają postanowienia o obserwacjach sądowo – psychiatrycznych z określeniem ich terminu nawet do dwóch tygodni. Przeprowadzenie obserwacji w tak krótkim terminie jest w zdecydowanej większości przypadków niemożliwe. Z kolei, by skutecznie wszcząć procedurę o jej przedłużeniu należałoby występować o to w zasadzie na samym początku jej trwania. Tendencje do narzucania przez Sądy krótszych (często nierealnych) czasokresów obserwacji sądowo - psychiatrycznych wydają się o tyle niefortunne, że to biegli psychiatrzy sami potrafią określić możliwość wcześniejszego zakończenia obserwacji zasądzonej pierwotnie na 4 tygodnie i z tego korzystają w praktyce.

Z poważaniem

Dyrektor
Szpitala Psychiatrycznego
Zakładu Opieki Zdrowotnej
Aresztu Śledczego we Wrocławiu
dr hab. lek. Czesław Panek
specjalista psychiatra
6621409

Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej
ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ
im. dr. Stanisława Deresza w Choroszczy
16-070 Choroszcz, Plac Z. Brodowicza 1
tel. 85 719 10 91, fax 85 719 28 00
REGON 050580458, NIP 866-12-29-571

Choroszcz, 2013-04-30

Ministerstwo Sprawiedliwości
Instytut Wymiaru Sprawiedliwości
ul. Krakowskie Przedmieście 25
00 – 071 Warszawa

SO. 0705 - 94/13

Dotyczy: pisma o sygnaturze IWS/SK/431/10/2013 z dnia 9 kwietnia 2013 roku

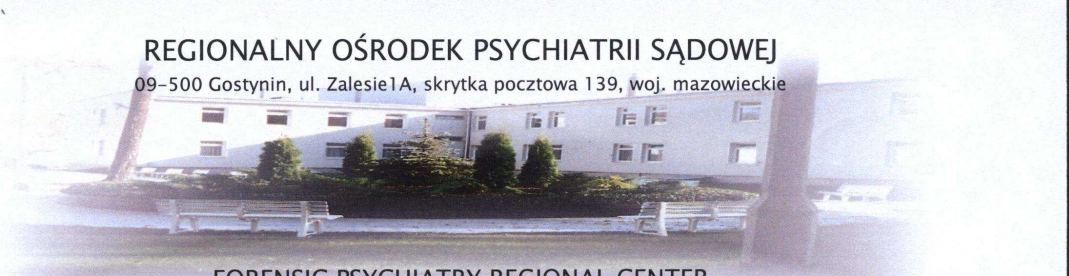
Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. dr. Stanisława Deresza w Choroszczy, 16 – 070 Choroszcz, Plac Z. Brodowicza 1 niniejszym informuje, że w naszym zakładzie nie zaistniały sytuacje skutkujące niewydaniem jednoznacznej opinii o stanie zdrowia podejrzanego bądź oskarżonego w sprawie karnej ze względu na zbyt krótki dopuszczalny czas obserwacji psychiatrycznej.

DYREKTOR ZAKŁADU

mgr inż. Tomasz Goździński

REGIONALNY OŚRODEK PSYCHIATRII SĄDOWEJ

09-500 Gostynin, ul. Zalesie 1A, skrytka pocztowa 139, woj. mazowieckie

FORENSIC PSYCHIATRY REGIONAL CENTER

PL 09-500 GOSTYNIN, ul. ZALESIE 1A, P.O.B. 139, POLAND TEL. +48 24 235 71 54,+48 24 235 71 56,FAX +48 24 235 71 55

ROPS/DRA/1384/2013

**Ministerstwo Sprawiedliwości
Instytut Wymiaru Sprawiedliwości
ul. Krakowskie Przedmieście 25
00-071 Warszawa**

IWS/SK/431/10/2013

W nawiązaniu do Państwa wystąpienia dotyczącego przeprowadzania psychiatrycznej obserwacji szpitalnej uprzejmie informuję, że od roku 2010 do chwili obecnej Ośrodek nasz przeprowadził 17 tego rodzaju obserwacji. Jedynie w jednym wypadku wystąpiliśmy o przedłużenie pobytu pacjenta w naszym Ośrodku o 2 tygodnie, które konieczne były do wydania ostatecznej opinii sądowo-psychiatrycznej.

W pozostałych przypadkach okres 4-tygodniowej obserwacji był wystarczający do wydania kompleksowej opinii sądowo-psychiatrycznej.

(kd)

Łączę wyrazy szacunku

Gostynin, dn. 22.04.2013r.

DYREKTOR
Regionalnego Ośrodka Psychiatrii Sądowej
dr n. med. Ryszard Wardeński

Adres Administracji ROPS: 09-500 Gostynin, ul. Kutnowska 74 B, skrytka pocztowa 139
☎ 24 235 71 54, 24 235 71 56; Dyrektor ☎ 24 235 00 15, Fax 24 235 71 55; Z-ca Dyr. ds. Adm.-Ekonom. ☎ 24 235 85 47
Główna Księgowa ☎ 24 235 71 57; Sekcja Kadr i Szkolenia ☎ 24 235 71 58
<http://www.rops-gostynin.pl> e-mail: administracja@rops-gostynin.pl
ROPS ul. Zalesie 1A ☎ 24 235 81 03, 235 79 93 Fax 24 235 00 29 Komisja Psychiatryczna ds. Środków Zabezpieczających ☎ 24 235 79 92
e-mail: sekretariat.med@rops-gostynin.pl e-mail: komisja@rops-gostynin.pl

Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Babińskiego

SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRAKOWIE

Kraków, 20 maja 2013 roku

D-0710-31/13

NIP : 676-20-96-303

REGON : 000298554

KRS : 0000005002

Adres :

ul. dr. Józefa
Babińskiego 29
30-393 Kraków
tel. +48 12 652 43 47
fax:+48 12 262 13 35
e-mail:
biuro@babinski.pl

Szanowny Pan

Prof. zw. dr hab. ANDRZEJ SIEMASZKO

Dyrektor Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości

Ul. Krakowskie Przedmieście 25

00-071 WARSZAWA

Dotyczy: pismo IWS/SK/431/10/2013

Dyrektor

Stanisław Kracik
Tel.:+48 12 652 43 47

Z-ca Dyrektora

Ds. Lecznictwa
Danuta Woźniak
Tel.: +48 12 652 43 47

Z-ca Dyrektora

**ds. Inwestycji
i Infrastruktury**
Magdalena Józefiak
Tel.:+48 12 652 44 10

Z-ca Dyrektora

**ds. Organizacyjno-
Prawnych**
Marta Byrgiel
Tel.+48 12 652 43 39

Z-ca Dyrektora

ds. Pielęgniarstwa
Teresa Nizankowska
Tel.: +48 12 652 43 25

Główny Księgowy

wz. Edward Szwiec
Tel.:+48 12 652 43 62

W Szpitalu Specjalistycznym im. dr. Józefa Babińskiego w Krakowie przeprowadzono w roku 2012 dwadzieścia obserwacji psychiatrycznych Osób oskarżonych i podejrzanych w sprawach karnych. W roku 2013 - jak dotychczas - przeprowadzono takich obserwacji dziesięć.

W tym okresie tylko w jednym przypadku odnotowaliśmy niemożność wydania jednoznacznej opinii o stanie zdrowia Obserwowanego ze względu na zbyt krótki dopuszczalny czas obserwacji psychiatrycznej.

DANUTA WOŹNIAK
Szpitala Specjalistycznego
im. dr. J. Babińskiego SPZOZ
Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa
Danuta Woźniak

Szpitala Specjalistycznego

im. dr. Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie

Oddział Sądowo-Psychiatryczny   Lublin, dn. 3.06.2013 roku
SPSK1 UM w Lublinie
Ul. Głuska 1
20-439 Lublin
tel. :81 74 87 312
e-mail: opslublin@op.pl

Ministerstwo Sprawiedliwości
Instytut Wymiaru Sprawiedliwości
ul. Krakowskie Przedmieście 25
00-071 Warszawa
tel.: 228260363 fax: 228260112
e-mail: iws@iws.org.pl

W odpowiedzi na pismo z dnia 9 kwietnia 2013 roku IWS/SK/431/10/2013 informujemy, że w Oddziale Sądowo-Psychiatrycznym UM SPSK1 Lublin wielokrotnie miały miejsce sytuacje niemożności wydania jednoznacznej opinii sądowo-psychiatrycznej w sprawie podejrzanego lub oskarżonego ze względu na zbyt krótki czas obserwacji psychiatrycznej. Występowano wówczas do jednostki kierującej o przedłużenie obserwacji, zwykle o kolejne 2 tygodnie.

Sprawy w których wnioskowano o przedłużenie obserwacji:

1. Sąd Rejonowy Krasnystaw IIK 544/11
2. Prokuratury Rejonowej w Lublinie 1 Ds. 2010/12/Sp
3. Prokuraturę Rejonową w Świdniku, sygn. akt Ds 2122/12
4. Prokuratura Rejonowa we Włodawie Ds. 908/12/Sp(c)
5. Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej IIK 645/10
6. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie IV K. 13/12
7. Prokuratury Okręgowej w Lublinie V Ds. 92/11/Sp(c)
8. Prokuratura Rejonowa w Zamościu 1 Ds. 515/12/Sp(c)

Z poważaniem z up. lekarza kierującego Oddz.
Lek.med. Adam Kojtych

ARESzt ŚLEDczy
ul. Kaszubska 28
70-952 Szczecin
tel. (91) 48 09 220

Szczecin, dn. 25.04.2013r.

I.dz. 9590/2013

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Instytut Wymiaru Sprawiedliwości
ul. Krakowskie Przedmieście 25
00-071 WARSZAWA

W odpowiedzi na pismo IWS/SK/431/10/2013 uprzejmie informuję, że od czasu zmiany cytowanego zapisu w tutejszym Oddziale Psychiatrii-Sądowej nie było sytuacji opisanej w zapytaniu. Na przestrzeni ostatnich 4-ch lat zdarzały się przypadki przedłużania trwania obserwacji o kolejne 2-4 tygodni. Zawsze jednak w tym czasie biegli powołani do sprawy wydawali ostateczne orzeczenie sądowno-psychiatryczne.

DYREKTOR
Szpitala Aresztu Śledczego w Szczecinie
Jacek Atrykański
specjalista psychiatra

Wykonano w 2 egz.
Egz. Nr 1 – adresat
Egz. Nr 2 – a/a
AGCz/WT